

До УНСС
катедра „Недвижима собственост“

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема: **„ФАСИЛИТИ МЕНИДЖМЪНТ
НА КОМПЛЕКС ОТ ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ“**
с автор **АНТОН КИРИЛОВ ПРАМАТАРОВ**,
катедра „Недвижима собственост“, Бизнес факултет на УНСС –
София

Цел на изготвяне на рецензията: Рецензията е изготвена от професор д-р Стоян Проданов от СА „Д. А. Ценов“

Форма на докторантура: Докторант задочна форма

Водеща обучението катедра: катедра „Недвижима собственост“, Бизнес факултет, научна специалност: „Икономика и управление“

Научен ръководител: доц. д-р Георги Забунов, катедра „Недвижима собственост“, Бизнес факултет на УНСС – София

Нормативна уредба: Настоящата рецензия е разработена в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България – ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ - ППЗРАСРБ и Правилника за учебната дейност в УНСС – част трета „Доктор“

1. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Настоящата рецензия е изготвена съобразно примерна структура на рецензия за придобиване на ОНС „Доктор“. Тя съответства на нормативните изисквания на Закона за развитието на

академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на закона за развитието на академичния състав в Република България и приложимата в УНСС вътрешна регулаторна уредба.

Представената за оценяване дисертация е изготвена в класическа структура от три глави. В увода е развита проблемната област на изследване, както следва: актуалност, обект, предмет, теза, цел, задачи и методология. Очертани са и ограничителните условия на изследването.

Дисертационният труд е в обем от 376 стандартни страници, вкл. въведение - 8 страници, основен текст, поместен в три глави - 264 страници, заключение - 4 страници, списък на литературните източници, декларация за оригиналност, 24 фигури и 4 таблици.

Структурирана е във въведение, три глави, заключение и библиография. Библиографията съдържа 186 източника и 15 интернет страници. В заключението са представени основните резултати от дисертационния труд, предложенията на автора и постигането на поставените цел и изследователски задачи.

По темата на дисертационния труд са направени 8 публикации. Библиографската справка е по АРА-стил. Основното съдържание и библиографската справка дават основание да се установи коректно спазване на изискванията за библиографско цитиране и библиографско описание. Приложена е декларация за достоверност и оригиналност.

Представената за рецензиране дисертация изследва проблемите на фасилити мениджмънта на комплекс от лечебни заведения в България. Във въведението е обоснована **актуалността** на изследвания проблем, обоснован е неговия дисертабилен фундамент. **Обект на изследване** в дисертационния е фасилити мениджмънта (ФМ) в система от няколко лечебни заведения, обединени в мултиболничен комплекс. **Предмет** на изследване са съпътстващите (немедицински) дейности в два съществуващи мултиболнични комплекса от лечебни заведения в България, а именно: Многопрофилна болница за активно лечение (МБАЛ)-

София Военномедицинска Академия (ВМА) и Национална многопрофилна транспортна болница „Цар Борис III“ (НМТБ), с извеждане на необходимостта от въвеждането на единен подход на ФМ в тези мултиболнични комплекси и с отразяване на спецификите, породени от разразилата се пандемия от коронавирус.

Основната теза на изследването е, че е необходимо въвеждане на единен подход на ФМ в мултиболничните комплекси от лечебни заведения в България по примера на МБАЛ-София, ВМА, и НМТБ „Цар Борис III“.

Потвърждават се трите изследователски хипотези на труда, както следва:

1. Единен подход на ФМ може да се въведе както в големи, така и в малки лечебни заведения и звена;
2. Единен подход на ФМ може да се въведе във всички видове населени места в страната независимо от тяхната големина;
3. Единен подход на ФМ може да се въведе от лица с различен стаж на ръководна позиция в лечебните заведения в страната.

Целта на дисертационния труд е постигната и изследователските задачи на труда са изпълнени.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Изследването е по тема с подчертана актуалност, научна и приложна насоченост. Получените резултати от емпиричното изследване генерират важни изводи от дисертационния труд, които се категоризират като научно-приложни:

Според анкетиранияте ръководни медицински специалисти единен подход на ФМ е необходимо да бъде въведен в лечебни заведения и звена, намиращи се в различни населени места, независимо от тяхната големина, т.е. както в големи, така и в малки населени места.

Стажът в здравния сектор на анкетиранияте медицински специалисти и стажът на анкетиранияте лица на ръководна позиция

в лечебните заведения или звена не оказват влияние върху мнението на анкетиранията лица дали би било ефективно въвеждането на единен подход на ФМ в лечебни заведения или звено. Големината на лечебното заведение/звено (болница, клиника, отделение, лаборатория), измерено чрез неговата численост на персонала, не влияе върху това дали би било ефективно въвеждането на единен подход на ФМ. Това може да се тълкува, че и в малко, и в голямо лечебно заведение би било ефективно да се въведе единен подход на ФМ.

И в големите, и в малките населени места, и по-продължително и по-отскоро заетите лица в здравния сектор, и по-дългият, и по-краткият стаж на ръководна позиция на анкетиранията медицински специалисти, показват един и същи извод, че би било ефективно въвеждането на единен подход на ФМ.

Приемам, че основната теза на дисертацията е категорично доказана. Изследването успешно аргументира въвеждането на единен подход на ФМ в мултиболничните комплекси от лечебни заведения в България по примера на МБАЛ-София, ВМА, и НМТБ „Цар Борис III“.

При разработването на дисертацията са използвани традиционни за този тип разработки методи. В труда се съчетават историко-логическия метод, описателния метод, документалния метод, хипотетичния метод. Широко се прилага сравнителния подход в анализа. Методологията на емпиричното статистическо изследване включва метода на анкетно проучване и статистическото изследване.

Всички източници са коректно използвани. Разработката оценявам като автентична и без елементи на заимстване от чужди автори. Заявените задачи считам за успешно изпълнени.

4. Оценка на формулираните приноси и постигнати теоретични, теоретико-приложни и емпирични резултати

Заявените в автореферата приноси се оценяват като оригинални и научно обосновани, както следва:

1. Изведена е авторова дефиниция на фасилити мениджмънт (ФМ) в мултиболнични комплекси от лечебни заведения на базата на направен теоретико-методологичен анализ на проблематиката и обстоен преглед на съществуващите български и чуждестранни литературни източници.
2. Изведена е авторова класификация на основните фасилити услуги в двата мултиболнични комплекса от лечебни заведения – МБАЛ-София, ВМА, и НМТБ „Цар Борис III“, които са предмет на изследване в дисертационния труд.
3. Направена е оценка на силните и слабите страни, заплахите и възможностите пред ФМ в изследваните два мултиболнични комплекса от лечебни заведения чрез приложен метод на SWOT анализ, с извеждане и систематизиране на основни насоки за подобряване на фасилити услугите в съответните мултиболнични комплекси в България в условията на пандемията от COVID-19.
4. Систематизирани и обобщени са десет групи мерки и действия в сферата на ФМ в мултиболничните комплекси от лечебни заведения в България по време на криза въз основа на направен теоретико-методологичен, сравнителен и критичен анализ на състоянието на ФМ в съответните мултиболнични комплекси в условията на пандемията от коронавирус.
5. Формулирани са изводи и препоръки към отговорните власти въз основа на проведено авторово анкетно проучване и статистическо изследване на получените резултати от анкетното проучване сред медицински специалисти, заемащи различни ръководни длъжности в изследваните два мултиболнични комплекса от лечебни заведения – МБАЛ-София, ВМА и НМТБ „Цар Борис III“.

Извод: Авторът ползва професионален и прагматичен научен подход за изследователските си хипотези. Прилага логически

издържана схема за структуриране на дисертацията, подкрепена със съвременна методология и актуална емпирика. Категорично са спазени правилата на научната етика, което е потвърдено с Декларация за оригиналност. Използваните изследователски методи демонстрират знания и умения на високо научно ниво. Оценката на установените научни приноси е положителна. Чрез тях докт. Антон Праматаров категорично демонстрира качества и умения да систематизира, полемизира, изследва, моделира, проблематизира и доказва.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторант Антон Праматаров е автор на 8 публикации по темата на дисертационния труд, е автор на 8 публикации по темата на дисертационния труд. Седем от тях са от научни конференции, вкл. от конференция на Global Conference on Business Management and Social Sciences GCBMS в Дубай. Публикувана е и статия в списание "Недвижими имоти и бизнес".

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат от докторант Антон Праматаров е в обем от 77 страници. Авторефератът представя в качествен и количествен аспект постигнатото в обемния дисертационен труд, отразява точно и пълно съдържанието на дисертационното изследване. Чрез него авторът потвърждава уменията да синтезира и систематизира с извеждане на акценти и изводи с научно-проблемен характер.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Въпреки положителната цялостна оценка за разработката, съществуват слабости и пропуски, които не омаловажават значението на постигнатото в дисертацията, както следва:

- В изследването фасилити мениджмънтът на здравните заведения се определя като интердисциплинарна бизнес функция, която се стреми да координира търсенето и

предлагането на услуги в публичните и частните организации, а усъвършенстването на тези процеси в лечебните заведения може да доведе до спестяване на ресурси, подобряване на медицинската дейност и повишаване качеството на предлаганите здравни грижи на пациентите. при намаляване на разходите за здравеопазване. Възниква въпросът, в системно недофинансиран и неререформиран публичен сектор като здравеопазването у нас, дали усъвършенстваните ФМ-операции не скриват нуждата от включване на мениджърите в процеса на вземане на решения за себестойността, стратегическото планиране и развитието на персонала.

- Изследваните два мултиболнични комплекса – МБАЛ-София, ВМА, и НМТБ „Цар Борис III“ са елитарна част от здравната ни система и непредставителна извадка от изследваната съвкупност. Въпреки добавянето на друга публична информация за системата, това изглежда допринася за известна асиметричност и изкривява изводите, допускайки че те са валидни само до тези мултиболнични комплекси, които са в по-добро състояние, по-добре финансирани и с оптимизирани процеси. Как докторантът би доказал общовалидният характер на заключенията за единен подход на ФМ в общинските болници?
- Забелязва се известен уклон за negliжиране на проблемите и предизвикателствата, свързани с липсата на адекватна материална база, в резултат най-вече на политическия цикъл, на много ограничените ресурси и на бюрокрацията, свързана с процедурите в обществените поръчки. Какво е мнението на докторанта за връзката ефективен ФМ – гъвкав и прозрачен подход в обществените поръчки на болничните комплекси?

8. Заключение

Представеният дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ **притежава** изискваните количествени и качествени характеристики. Той съдържа научни и

научноприложни резултати, които представляват оригинален принос. Дисертационната разработка показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по съответната научна специалност и способности за самостоятелни научни изследвания. Подкрепата от научния ръководител е категорично положителна.

Поради това изразявам позитивно заключение - „ЗА“ присъждането на докторант Антон Кирилов Праматаров от катедра катедра „Недвижима собственост“ образователната и научната степен “доктор”.

14.4.2022 г.

.....
Проф. д-р Стоян Проданов